

vědi, kterou proti žalobkyni vymohli, v čase, kdy byli ještě vlastníky nemovitosti. Budiž také poukázáno na § 9 ex. ř., který ustanovuje, jakým způsobem může být vymožen exekucí nárok, plynoucí z exekučního titulu, když nárok tento přešel na osobu jinou. Vzhledem k tomu nebylo třeba zabývat se tvrzeními žalovaných, že oproti svému zástupci ve vlastnictví nemovitosti převzali závazek, odevzdati ji prostu pachtovních práv žalobkyně.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvnímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání, uplatňující dovolací důvody čís. 2 a 4 § 503 c. ř. s. nelze upřít oprávněnosti. Dovolací soud nesdílí právního názoru napadeného rozsudku, že žalovaní prodejem reality o sobě pozbyli práv, plynoucích ze soudní výpovědi ze dne 22. dubna 1920. Prodejem nastal ovšem mezi žalobkyní a kupiteli právní poměr dle § 1120 obč. zák., což však nevylučuje, že žalovaní jsou oprávněni za souhlasu a v zájmu kupitelů vlastním jménem se domáhati exekuce vyklizením na základě soudní výpovědi jim povolené v době, kdy ještě byli vlastníky propachtované nemovitosti. Prodej reality o sobě nezrušuje exekučního titulu prodávatelova, naopak je na vůli dáno smluvním stranám, chce-li vystupovati jako vymáhající věřitel prodávatel vlastním jménem v zájmu kupitelově či tento za předpokladů § 9 ex. ř. a to tím více, jelikož z ustanovení § 442 obč. zák. nelze dovozovati, že kupitel současně s vlastnictvím věci nabývá i práva, plynoucího z výpovědi, povolené prodávateli. Tvrzení žalovaných, že se nevzdali práva, plynoucího z exekučního titulu a že se při prodeji nemovitosti zavázali odevzdati kupitelům realitu prostou pachtovních práv žalobkyně, jsou tedy rozhodná. Jelikož v tomto směru schází skutková zjištění a druhá stolice se nezabývala řešením těchto okolností, trpí řízení odvolací vadou ve smyslu čís. 2 § 503 c. ř. s. a bylo proto dle § 510 c. ř. s. zrušiti napadený rozsudek, a poněvadž nelze se obejít bez nového projednání v první stolici, i rozsudek prvního soudce.

Čís. 1269.

Pense jest zadržanou částí služebních platů. Soukromý pensista nemůže žádati za zvýšení pensijních požitků z důvodu, že poklesla kupní síla peněz.

(Rozh. ze dne 25. října 1921, Rv II 262/21.)

Žalobce byl lesním inspektorem na panství žalovaného. Otec žalovaného slíbil mu před léty pensi a když žalovaný zdráhal se žalobci po ukončení služebního poměru v r. 1911 slíbenou pensi vypláceti, domáhal se jí žalobce na soudě. Žalobě jeho bylo soudy všech tří stolic vyhověno, posléze býv. vídeňským Nejvyšším soudním dvorem rozsudkem ze dne 24. června 1914 a přiznána mu pense ročních 4000 K. Vzhledem k pokleslé hodnotě peněz za války a po válce domáhal se žalobce zvýšení pense jednak od 1. července 1920 na dále, jednak za dobu minulou, počínajíc 1. červencem 1917. Oba nižší soudy přiznaly mu za dobu

minulou 7021 Kč, za dobu pak od 1. července 1920 a nadále zvýšení o ročních 5296 Kč po dobu, pokud bude v platnosti zákon ze dne 17. prosince 1919 čís. 3 sb. z. a n. z r. 1920. Odvolací soud uvedl mimo jiné v důvodech: Ohledně námitky rozepře rozsouzené, při jejímž provedení žalovaný sám připouští, že by žádost žalobce o zvýšení pense považoval tehda za přípustnou, kdyby původní pense bývala po době mezi jeho otcem a žalobcem ujednána, ježto by v takovém případě vůle obou smluvníků bývala směřovala na řádné starobní opatření žalobce, poukazuje se žalovaný najmě na to, že přec v původním sporu bezvadně zjištěná vůle jeho otce, jenž pensi založil, směřovala skutečně k tomu, zaopatřiti žalobce pro případ jeho odchodu do pense dostatečně a lépe než ostatní úředníky. Tato zjištěná vůle je však též pro tento spor ještě právoplatná a tvoří původní právní podklad i pro tento spor. Jestli se tedy od oné doby, kdy soudy všech tří stolic souhlasně na základě zjištěné vůle zakladatele pouze a s výslovným poukazem na ustanovení § 1152 obč. zák. (přiměřená odměna) a § 273 c. ř. s. »dle volného přesvědčení« za samczřejmého předpokladu rebus sic stantibus pensijní nároky žalobce jako v čas vynesení rozsudku, t. j. začátkem r. 1914 přiměřené ustanovily, veškeré hospodářské poměry tak změnily a tak přetvořily, jak to rozhodující soudy tehda ani z daleka nemohly předpokládati, pak je také též přípustno zažalování nároku na zvýšení pense vyměřené rozsudkem, kterážto pense není rentou, nýbrž v tomto případě na základě oboustranné smluvní vůle otce žalovaného a žalobce, — má za účel zajištění výživy žalobce pro případ, když se jeho aktivní služba skončí.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Jakkoliv myšlenka, aby také soukromým pensistům zvýšeny byly jejich pensijní požitky, jest velmi sympatická a lahodí právnímu cítění, nelze zatím než přát si, aby ji zákonodárce vzal v bedlivou úvahu a učinil, co dělati se dá, což se také částečně, jak níže doloženo, již stalo; že by však nároky toho druhu byly platným právem uznány, v tom nelze s nižšími stolicemi souhlasiti, ony samy také nebyly s to, svůj náhled o nějaké ustanovení zákona opřít, všecko jinaké jejich dovozování bez této opory jest docela vratké. Především není případné mluvit tu o výživném nebo jeho obdobě, zejména nelze mysliti na výživu ze zákona příslušící, byť i pořadem narovnání určenou, z které prvý soud vychází, odvolávaje se neprávem na zdejší rozhodnutí Rv II 61/20 a Rv II 95/20, jež se týkala zvýšení takového výživného. Pense není výživným, nýbrž částí úplaty za konané služby, která se však zapravuje teprv po rozvázání poměru služebního. Tak to bylo také pojata v daném případě v provedeném již sporu předním. Tu se měla věc takto: Otec žalovaného, tehdejší zaměstnavatel žalobcův, platně slíbil žalobci ještě za trvání služebního poměru, že obdrží pensi, byl tedy ze smlouvy k placení pense zavázán, ale výše pense určena nebyla. Poněvadž šlo o smlouvu tehdaž t. zv. námezdní — nyní nazývá se služební — určil po zrušení služebního poměru, jež nastalo koncem roku 1911, na žalobu žalobcovu dle § 1152 st. zn. obč. zák. výši pense soud. A tu byla všemi stolicemi, také rozhodnutím tehdejšího nejvyššího soudu ze dne 24. června

1914 právní povaha pense vymezena v ten rozum, že pense představuje zadržanou část služebních platů, tedy mzdy za konané služby, a že tedy právě proto má místo § 1152 obč. zák. A vskutku jen tak mohlo se dospět k výsledku žalobci příznivému, protože jinak smlouva o pensi pro neurčitost předmětu (úplaty) platně by nevznikla (§ 869 obč. zák.). Vychází-li se však z tohoto pojmu pense — a to se vycházeti musí, protože jde pořád o týž právní poměr, který takto jednou už v zásadě rozhodnut byl — dojde se k jinému závěru: je-li pense zadržaná část mzdy, nemusí bývalý zaměstnavatel pensistovi nic více dáti, než co zadržel, to však právě vyměřeno bylo už v odbytém předním sporu. Pense pojatá jako rezervovaná část mzdy jest vlastně jakési pojištění, nezadržuje se sice ročně tolik, kolik se potom ročně jako pense platí, nýbrž méně, avšak počítá se s tím, že zadržené částky mohou býti plodonosně uloženy, že se tedy zúročují a tím zvyšují, takže zaměstnavatel může více platiti, než zadržel. To jest počet pravděpodobností a vždy tedy více méně smlouva odvážná, záležít na tom, jak dlouho pensista bude živ. Ale na tom zde nesejde, lhostejno, zda byla pense přiměřeně zadržným částkám vyměřena či nic, ta otázka je jednou pro vždy odbyta právoplatným vyměřením. Zde jde v podstatě o to, zda zmenšená kupní síla vyměřeného obnosu (ročních 4000 K), tedy znehodnocení měny, spadá na vrub bývalého zaměstnavatele či na vrub pensisty. Odpověď: na vrub pensisty. Zaměstnavatel nemusí dáti více, než co zadržel, co na to má; lhostejno, jakou cenu to teď má. On z toho při okolkovací akci nic více učiniti nemohl, než co učinil; on zadržel určitý počet korun, a má z nich nyní týž počet korun československých. To platí i o úrocích, jež se při vyměření pense v počet braly. On tedy nemůže dáti místo vyměřených 4000 K nic více než 4000 Kč. I pro něj platí tedy předpis § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 186 sb. z. a n., jenž v celém sporu zůstal nepovšimnutým, že závazky platí se v paritě 1 K = 1 Kč. Za pokles měny on nemůže, proto mu zákon neukládá náhradu zaň. Neboť jinak měla by se věc, i kdyby se částky byly nezadržely, nýbrž zaměstnanci vyplácely a on si je na úrok ukládal; ani on by nyní více neměl, než 1 Kč za 1 K. A docela tak by to dopadlo také při třetím způsobu, jenž se tu mysliti dá a praktikován bývá, kdyby totiž zadrželé částky byly se vynaložily na pojištění budoucího pensisty u nějakého ústavu; i pojišťovna by zaplatila kapitál resp. zapravovala roční rentu v Kč místo v K, ale nezvýšila by obnosu ani o haléř. A zde je v podstatě totéž; pojišťovnou zaměstnance byl zaměstnavatel. Dlužno také uvážiti hospodářské následky opačného náhledu pro zaměstnavatele: mohl-li by každý pensista žádati, aby znehodnocení valuty resl zaměstnavatel, znamenalo by to pro tohoto často hospodářskou zkazu, zvláště pro nezemědělce. Konečně by opačná zásada důsledně vedla k tomu, že by i státním zaměstnancům stejný nárok přiznatí bylo, takže by nebyli odkázáni na dobrou vůli státu, nýbrž o náhradu znehodnocení valuty jako doplatek žalovati mohli (dřív. § 3 lit. a) zákona ze dne 21. prosince 1867, čís. 143 ř. zák. o soudu říšském, nyní § 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n.), což zajisté nikomu ani na mysl nepřipadá. Vyživovací nároky z důvodu svazku rodinného jsou jiná věc; zde je důvodem závazku právě tento trvalý svazek (ne zádržek nějaké mzdy) a zákon ukládá povinnému vybývání slušné výživy majetku jeho

přiměřené (§§ 91, 139, 166 a j. obč. zák.); tu zjevno, že dokud svazek trvá, možno v zásadě žádati zvýšení, jakmile se buď majetkové poměry povinného zlepšily nebo potřeby oprávněného zvýšily. K tomu § 1481 obč. zák. a jud. čís. 245, 244. Ale pro pensí takových předpisů není. Že sám dovolatel, aby se mohl hájiti právním pravidlem, že pro minulost se výživné neposkytuje (nemo pro praeterito alitur), staví se na stanovisko alimentace, nic nevadí, jen když jinak celému nároku odporuje, neboť ani jeho právní konstrukce soud neváže, rozhodný jest jen jeho návrh. Konečně nelze, ač toho ani od stran ani od nižších stolic nebylo vzpomenuť, nepoukázati na zákony o agrární reformě, jež se i pense zaměstnanců zemědělských na zabraném (velikém) majetku pozemkovém dotýkají. Tu jest předem zákon z 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. Ten v § 3 jedná o dodatečném zajištění pensijních požitků zvláštními fondy. Z toho pro žalobce nic neplyne. Dále jest tu zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., jímž se upravují zaopatřovací požitky řečených zaměstnanců. Z toho by pro žalobce něco snad plynouti mohlo, zvláště vzhledem k § 4 (§ 3), 11 a 12, ale teprv od 1. ledna 1920 (§ 3), pak-li jsou tu všechny podmínky, zvláště tedy, jde-li o veliký majetek ve smyslu záborového zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. Ale na onen zákon žaloba podaná dne 2. srpna 1920, kdy ještě týž neexistoval, založena není, a o podmínkách jeho, jsou-li dány, se nejednalo. Kdyby činil žalobce nárok z něho, byl by to jiný důvod, jenž by činil vše to, o čem se v tomto sporu jednalo, docela zbytečným. O tom tu tedy rozhodovati nelze, ježto ve vyšších stolicích ani strana důvod žaloby změniti nemůže (§ 483 odstavec třetí), neřku-li soud sám. Tento zákon (čís. 130 ai 1921) však nejjasněji dokazuje, že tato žaloba je bezdůvodná, že bez zákonné úpravy ani soukromý pensista zvýšení pense žádati nemůže.

Čís. 1270.

Za odklad exekuce lze žádati i před podáním exekučního návrhu. Žádost tu nutno ihned vyřídití a nelze s vyřízením čekatí, až exekuční návrh bude podán. Došel-li pak exekuční návrh dříve, než vyřízena žádost o odklad exekuce, nutno i tento návrh bez odkladu vyřídití.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1921, R I 1290/21.)

Usnesením ze dne 23. srpna 1921 povolil p r v ý s o u d odklad exekuce vyklizením místností na 2 měsíce, usnesením ze dne 24. srpna 1921 zamítl pak návrh na povolení exekuce vyklizením, poukávav na své rozhodnutí z předchozího dne. R e k u r s n í s o u d vyhověl stížnosti vymáhajícího věřitele do usnesení ze dne 24. srpna 1921 v tom směru, že povolil exekuční vyklizení místností, nevyhověl však návrhu, pokud se domáhal neprodávého výkonu exekuce, stížnostem pak obou stran do usnesení ze dne 23. srpna 1921 vyhověl v tom směru, že usnesení to zrušil a nařídil prvému soudu, by, proveda šetření, znovu rozhodl. D ů v o d y: Rozhodnutí prvního soudu odporuje zákonu, neboť ustanovení § 42 ex. ř. předpokládá předchozí povolení exekuce a nelze tedy odložití exekuci, která dosud povolena nebyla. Bylo proto rekursu v tomto směru vyhověno. Usnesení ze dne 23. srpna 1921 bylo zrušeno, ježto dosavadní šetření neposkytuje rekursnímu soudu spolehlivého podkladu pro věcné rozhodnutí.